

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

נצבים (חלק יד — שיחה א)

יוצא-לאור למחזור הראשון מלימוד הלוקטי שיחות
שבוע פרשת נצבים-וילך, יזכג אלול, ה'תש"פ (א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

נצבים

(ב) וכמו"כ בהכתוב השני: כיון שרש"י מציינו „ולמעלה הוא אומר” ומעתיק התיבות „בספר התורה הזאת”, הרי כבר ידוע לאיזה כתוב הוא מתכווין – ול"ל להעתיק גם התחלת הכתוב „גם כל חלי וגו'”. ואפילו את"ל שיש טעם שצ"ל גם ההתחלה – מאי טעמא ולא די בתיבות אלו [ולסיים „וגו'”], כ"א מעתיק גם „וכל מכה וגו'”?

(ג) בהעתקת כתוב זה כותב תחילה ט"פ דקרא „בספר התורה הזאת” ואח"כ (מסמנו ברישא דקרא) „גם כל חלי וכל מכה וגו'”?

(ד) מהי כוונת רש"י (כשהוא חוזר לציין את הפסוק ש„למעלה”) שכותב „בפרשת הקללות הטפחא” וכו' – וממ"נ: אם משום איזה טעם יש צורך לסמן את הכתוב בתוכן הפרשה, הול"ל זה בתחילת פירושו במקום התיבה „ולמעלה (הוא אומר)”; ואם בפעם הראשונה מספיק לציינו „למעלה” סתם – כש"כ שאין צורך בסימן נוסף כשמזכירו בפעם השני? – והול"ל: למעלה, או שם הטפחא וכו' (ע"ד שאמר להלן) „וכאן וכו'”?

גם עצם התירוץ דורש ביאור:

(ה) אף לאחר שרש"י מסביר שאין

א. עה"פ „והבדילו ה' לרעה גו' ככל אלות הברית הכתובה בספר התורה הזה” מעתיק רש"י התיבות „הכתובה בספר התורה הזה” ומפרש: „ולמעלה” הוא אומר בספר התורה הזאת, גם כל חלי וכל מכה וגו'. הזאת ל' נקיבה מוסב על התורה, הוזה ל' זכר מוסב על הספר. וע"י פיסוק הטעמים הן נחלקים לשתי לשונות, בפרשת הקללות הטפחא נתונה תחת בספר והתורה הזאת דבוקים זל"ז לכך אמר הזאת, וכאן הטפחא נתונה תחת התורה נמצא ספר התורה דבוקים זל"ז, לפיכך ל' זכר נופל אחריו שהלשון נופל על הספר”.

וצלה"ב:

(א) למה מעתיק מן הכתוב דהכא גם תיבת „הכתובה”, והלא קושייתו (וכן פירושו⁴) הם רק בהתיבות „בספר התורה הזה”?

(1) פרשתנו כט, כ.

(2) כ"ה ברוב הדפוסים. אבל בדפוס שני (ועד"ז הוא ברש"י כתי") הגירסא: „הכתובה בספר התורה (וברש"י כתי" אין תיבת „התורה” בהד"ה) הוזה – ולמעלה הוא אומר גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת, הזאת לשון נקיבה כו'” (ועוד שינויים בדיוקי הלשונות). ובדפוס ראשון חסרה ההתחלה, ונשמטה שורה באמצע פירושו (ע"י אותיות הדומות), וראה לקמן הערה 6, 8.

(3) תבוא כח, סא.

(4) וכמדובר כמ"פ שרש"י מעתיק תיבות מסוימות מהכתוב בשביל הקושיא, או בשביל התירוץ (או לשלול תירוץ אחר שהי אפשר לתרוץ).

(5) ותיבה זו מועתקת ברש"י גם לפי הגי'

(בדפוס שני 1) ברש"י כתי" (אף שתיבת „התורה” חסרה שם).

(6) משא"כ בדפוס שני ורש"י כתי" (ראה לעיל הערה 2). אבל גם לפי הגי' שם צלה"ב: למה מעתיק גם התיבות „אשר לא כתוב”?

שאינן מקום לקושיא זו: מדאמר הכתוב (וזהו גם כוונת רש"י בהוסיפו להעתיק גם) „הכתובה בספר התורה הזה“, היינו שהמדובר הוא בהכתיבה, הרי מובן שזה קאי ושייך לה „ספר“ שבו כתובה ה„ברית“ („ספר“ הוא הדבר שבו כותבים); משא"כ „תורה“ שהיא שם לתוכן הדברים הכתובים בספר, ולכן אתי שפיר בפשטות מה שאמר הכתוב בל' זכר, „הזה“, מכיון שהוא מוסב על ה„ספר“, אלא שהפסיק הכתוב בתיבת „התורה“ לבאר תוכנו של הספר.

אבל קשה מזה ש„למעלה“ (שגם שם נאמר ל' „כתוב“ ובכ"ז) הוא אומר „בספר התורה הזאת“⁸?

ג. ע"ז מתרץ רש"י: (דכיון שנאמר שם) „גם כל חלי וכל מכה וגו' (לכן צ"ל) הזאת ל' נקיבה מוסב על התורה (משא"כ כאן) הזה ל' זכר מוסב על הספר“⁹, היינו כי למעלה העיקר בה פסוק היא „התורה“, וההכרח לזה הוא

סתירה בלשונות הכתובים, מפני של „הזה“ דהכא מוסב על הספר, ול' „הזאת“ דהתם מוסב על התורה – הרי האי שינוי גופא טעמא בעי: למה שינה הכתוב – דכאן מדגיש „הספר“ ושם – על „התורה“, והרי בשניהם נאמר אותו הלשון: „בספר התורה“?

ב. ויובן כ"ז בהקדים עוד דיוק בפירש"י:

לכאורה אין צורך להקשות בכתוב דידן מפני הסתירה מכתוב אחר, כי בפסוק זה עצמו קשה כתבו „הזה“ (ל' זכר), כיון שתיבת „התורה“ הסמוכה לה היא ל' נקיבה? (והכתוב למעלה בפ' תבוא „התורה הזאת“ הוא מדויק – ואי"ז בגדר לשון שקולה שאין לה הכרע) – והו"ל לתרץ שאין כוונת הכתוב כאן כפי הנראה לפום ריהטא, אלא ש„הזה“ מוסב על ה„ספר“, שהוא ל' זכר (כי הל' דבפ' תבוא אי"צ לישוב כי מדויק הוא, כנ"ל).

אולם מהמשך הכתוב גופא מובן

(8) ואף שאין רש"י מעתיק בפירושו התיבות „(אשר לא) כתוב“, מ"מ ע"י שמעתיק תיבת „הכתובה“ דהפסוק דילן, מדגיש בזה שהקושיא היא מצד תיבה זו, ומעצמו מובן שכוונת קושייתו היא מצד תיבת „כתוב“, ומובן זה ג"כ מהסגנון: למעלה כו' הזאת כו' הזה – היינו שרק בזה שינוי בין ב' הפסוקים. ולהגירסא בדפוס שני ורש"י כתי' (ראה לעיל הערה 2) מועתק הוא בפירושו בפרש"י.

(9) עפ"י הנ"ל יומתק למה התחיל רש"י בתירוץ בהפסוק דפ' תבוא ואח"כ בהפסוק דילן אף שע"פ פשטות צריכים להשיב על

(7) במשכיל לדוד כתב „דלעיל אמרו משה ימים רבים קודם מותו ועדיין לא נשלם ספר התורה ליכתב, ולכך לא שייך לומר ספר הזה כו' אלא דעכ"פ תורה היא, אבל כאן שכבר הגיע יום מותו כו' ובו ביום סיים משה לכתוב הס"ת שייך לומר ספר הזה“.

אבל [נוסף ע"ז שאי"מ מהי הנפק"מ בנוגע אמירת „ספר הזה“ אם יסיים בו ביום או בעוד ימים, והרי בין כך ובין כך הוא לפני הגמר, הנה] גם לתירוץ הוא רק טעם למה כאן אפשר לכתוב „הספר הזה“, אבל פשוט שגם „בספר התורה הזאת“ מתאים, וא"כ אי"מ למה שינה ממ"ש לפניו. ובפרט שבפשטות מתאים יותר לומר „הזאת“ מפני סמיכות תיבת „הזאת“ לתיבת „התורה“.

(* אב"ל ע"ד ההלכה איתא בנדרים (ג, א. וראה ניר ב, א. תוס' שבת כ, ב ד"ה במה. ועוד), זימנין מפרש ההוא דפתח ברישא זימנין ההוא דסליק מפרש ברישא“.

(* וצע"ק מפרש"י משפטים כד, ז.

בכללו הם – וגם אותם מתכוון הכותב שיורו (מל' תורה) אותם ע"י ספר זה, הנקרא „ספר התורה“, וכמובן כ"ז מפרש¹² במש"נ „אשר כתבתי להורותם, כל תרי"ג מצות בכלל עשרת הדברות“ – אף שרק עליהם נאמר „כתבתי“. וכן גם בפרשת תבוא כשאומר שיתוסף על ה„כתוב בספר התורה“ – כוונתו שיתוסף גם ע"ז שהוא בכלל הכתוב והכתוב מכוון שיורוהו מתוך הכתוב. וכאן, אדרבא, ההוראה הנכללת בה„כתוב“ עיקר – שהרי תוכן פסוק זה הוא להגדיל ההפחדה ככל האפשרי, כנ"ל, ולכן תיבת „התורה“ עיקר, ומובן שפיר מה שמסיים בל' „זאת“.

וזהו החילוק בין ב' הפסוקים: בפסוק שלפנינו, מכיון שאין תוכן הענין מכריח שתיבת „התורה“ היא העיקרית – יל"פ כפשוטו „הכתובה בספר – (שתוכנו) תורה – הזוה“; משא"כ בהכתוב ש„למעלה“ שתוכנו מכריח ש„התורה“ עיקר.

ד. אבל עדיין אי"ז מספיק: עם היות שמתוכן הכתובים בפ' תבוא מוכח ש„התורה“ הוא העיקר ולכן כתוב „הזאת“, ובפרשתנו העיקר הוא „בספר“ ולכן כתוב „הזה“ – מ"מ כדי שלא לתת מקום לטעות וקושיא הי' מתאים יותר לכתוב בפרשתנו „בספר הזה“ ולהש- מיט תיבת „התורה“, ומובן מאליו לאיזה ספר מתכוין; וכמו"כ בפ' תבוא – „התורה הזאת“ (בהשמטת „בספר“). [ואף שאין זו קושיא מצ"ע (למה ני-

מצד רישא דקרא „גם כל חלי וכל מכה וגו“¹⁰:

ענין הקללות והתוכחה בפשטות הוא להתרות את בני" למען ישמעו ויראו לסור מדרך התומ"צ; ומובן שכל מה שמרבים ומחמירים בההתראה, בה במדה תגדל היראה לעבור על התומ"צ.

ולכן כשאומר „גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת יעלם וגו“, שהכוונה להפחידם ביותר: נוסף על כל הכתוב באריכות גדולה לפני זה הנה יתוסף „גם“, „אשר לא כתוב“ – אבל יעלם הוי' גו'; ולא רק חלק ממנו, כ"א „כל חלי וכל מחלה“, הכל – היינו שיש לכלול בזה כל שאפשרי ליכלל¹¹.

והנה ב„ספר“ שענינו שהוא כתוב, יש דברים הנכתבים בפירוש ויש דברים שנלמדים מהנכתב בפירוש כי

ראשון ראשון ועל אחרון אחרון (ראה לדוגמא: רש"י ר"פ נח. וישב לח, יג. ויקרא ד, יז. קדושים כ, כז. בהעלותך ת, כד. ועוד. אבל ראה פירש"י נח יא, ט. וירא יט, לג. ולהעיר מפרש"י ח"ש כד, כד) – כי טעם לשון הפסוק שלנו מובן מעצמו, ועיקר כוונת רש"י היא רק לתרץ הפסוק דפ' תבוא (ורק ד"א"ג ובקיצור מפרש גם פסוק שלנו), לכן מתחיל בזה.

(10) וכ"ה גם להג"י בדפוס שני ורש"י כתי, אלא שלג"י זו מעתיק רש"י תיבות אלו בהקושיא אבל גם זה לפי שנוגע להתירוק, וכדרכו של רש"י לפעמים שמעתיק תיבות מסוימות של איזה כתוב וכיו"ב בפירושו בהקושיא, אף אם מצד הקושיא עצמה הי' אפשר להסתפק בלא תיבות אלו, כי נוגעים הם לתירוץ.

(11) ובפרט שיש מקום לומר שכוונה זו היא בעיקר בפ' תבוא – יותר מבפ' בחוקותי, ולכן בפ' תבוא ישנם „מאה קללות חסר שתיים“ ובפ' בחוקותי רק מ"ט (פרש"י ריש פרשתנו).

(12) משפטים כד, יב.

השם, שהוא רצונו אחד – ומקיימם מפני „רצון הפשוט” שבו (באדם) – וכמובן גם מדברי הרמב”ם הידועים^{16*} – בקב”ע ומסנ”פ.

ומכיון שהובטחנו „אם בחוקותי תלכו גוי ונתתי גשמיכם בעתם גוי”, מובן שההנהגה הנ”ל, שהיא ציווי התורה, בה תלוי השפעת כל טוב גשמי ורוחני.

אבל אם בא לחלק ולהפריד ולומר שמועה¹⁷ זו נאה ושמועה זו כו’, ועבירה גוררת עבירה – להפריד בין תושב”כ ותושבע”פ, מקבל התושב”כ כעיקר, והתושבע”פ כטפל ח”ו וכו’, ה”ז היפך התורה וגורם למניעת הברכות וכו’.

וזהו שכתב רש”י ש„בפרשת הקללות הטפחא (המורה על הפסג ופירוד) נתונה תחת „בספר”, והתורה הזאת דבוקים זל”ז – היפך הברכה בא עי”ז שמפסיקין בין „בספר” – תושב”כ, ו„התורה” – תושבע”פ, כנ”ל.

והסיבה לפירוד הנ”ל הוא שאין נרגש אצלו הבחי’ ד„אשר לא כתוב בספר התורה הזאת” – בחי’ המסנ”פ וקב”ע, שהן למעלה (לא כתוב¹⁸) מהעבודה המפורשת ומוסברת בטעמי’ בתושב”כ (בספר) ותושבע”פ (התורה).

„חוקים”, אף שבפרטיות נחלקות לעדות חוקים ומשפטים, וכמשנ’ (ומתחיל) „העדות והחוקים והמשפטים” (ומסיים) „כל החוקים האלה” (ואתחנן ו. כ. ו. כד).

^{16*} הלי גירושין ספ”ב.

¹⁷ עירובין סד, א.

¹⁸ ראה תו”א צט, ב. לקו”ת ויקרא ד, ב. שערי אורה צט, ב. ועוד. וראה לקו”ש חיי”ב ע’ 212 ואילך.

תוספו תיבות אלו) כי כן דרך המקראות, אולם בנדו”ד יש מקום לקושיא זו מצד השינוי בין ב’ הכתובים].

לזה מוסיף רש”י „וע”י פיסוק הטעמים הן נחלקים לשתי לשונות” – היינו שאין מקום לטעות וקושיא כלל, כי הטעמים מפסיקים ומחלקים ברור לשתי לשונות.

ובזה תובן הדגשת רש”י „בפרשת הקללות” (שאינן זה לשם ציון, כנ”ל) כי זה שהפרשה תוכנה (להפחיד בריבוי) קללות – מכריח ש„התורה” עיקר ולכן מוכרח שיהי’ פיסוק הטעמים באופן הנ”ל.

ה. מ”ינה של תורה” שבפרש”י דילין:

כל התורה כולה „תורה אחת” היא, אף שבפרטיות נאמר בה¹³ „תורותי – להביא תושבע”פ הלכה למשה בסיני” – ובכל אחת מהן קלות וחמורות וכו’. ואמרז”ל¹⁴ „לא תהא יושב ושוקל מצותי’ של תורה”, „והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה”¹⁵, ועוד.

ואף שזוהי מצוה קלה וזו – חמורה, הרי כולם רצונו של הקב”ה. ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתן למשה בסיני, ובקיומו ממלא רצון השם – ואך זה צ”ל טעמו האמתי לקיום התומ”צ, ולא מפני השכר או הפכו וכו’, ופשיטא דלא מפני שזוהי מצוה שכלית וכו’ – כי כולם הם חוק¹⁶ ורצון

¹³ תולדות כו, ה. ובפרש”י שם.

¹⁴ תנחומא עקב ב. דב”ר פ”ג, ב. יל”ש יתרו

רמז חצר. ועוד.

¹⁵ אבות פ”ב מ”א. וראה לקו”ש חיי”ג ע’ 69.

¹⁶ שלכן בכללות – כל המצות נקראות

(בפירש"י) שלא להפסיק בין פרטי התורה כ"א לקיים כולם לפני ה"א – בקב"ע ומס"נ שלמעלה מן השכל וכו' – עבודת התשובה.

ואעפ"כ ה"ז מפורש רק בפירש"י (תושב"ע פ) ובפרשתנו, אבל בתושב"כ הוא בפ' תבוא ורק ברמז – כי הפרש (בנוגע לרע וכו') בכללות בין ב' פרשיות אלו הוא שפ' תבוא היא פ' התוכחה, נאמר ענין הרע (ועונשו – שלכן צ"ל מלכתחילה סור מרע) – אבל לא נתפרש ענין התשובה והעבודה דאחפכא חשוכא לנהורא. והנה כל ענין הרע הוא כמש"נ²⁵ כל פעל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה – שיהפך הרעה ליום – אלא שתכלית זו בהרע היא בהעלם עד שיגלה אותה האדם ע"י עבודתו. ולכן בתושב"כ (לשון תורה – מפי הגבורה, ברוה"ק²⁶ – קודם עבודת האדם) בא זה ברמז;

פ' נצבים מדבר בארוכה ע"ד עבודת התשובה (לאחרי סיפור הרע והתוכחה) ותשו"ע (ומל ה"א את לבבך וגו') – לכן נתפרש הרמז (בתושב"ע פ – לשון חכמים²⁷) פרש"י שבנצבים, בה נקרא בתושב"כ מפורש ובאריכות ע"ד עבודת התשובה,

וקורין אותה בשבת שלפני ר"ה – ומחשבה טובה ועאכו"כ דבור הקב"ה מצרפם למעשה – יתרה מזה בתשובה

בנדוד"ד הוא בפ"י עה"ת נוסף ע"ז בר"ח שמביאו בשער התשובה – הלכות ופס"ד התשובה.

(25) משלי טו, ד. וראה תניא פכ"ז.

(26) מגלה בסופה תוד"ה משה מעצמו.

(27) עפ"ז יומתק הא דלשון תורה לחוד ולשון חכמים לחוד (ע"ז נת, ב. חולין קלו, ב) – דלכאורה הו"ל לחכמים לומר דוקא בל' תורה,

משא"כ מי שמרגיש גם את „אשר לא כתוב בספר התורה הזאת“, הרי זה פועל אצלו שלא יחלק ו„יפסיק“ בין פרטי התורה. ואדרבה: יקיים כולם בקב"ע ומס"נ: וע"ד שהוא בפשטות הענין, שע"י שמרגיש חומר האזהרה, כולל „גם כל חלי וכל מכה וגו' אשר לא כתוב בספר התורה הזאת“, ה"ז פועל חיזוק יתר בשמירת התומ"צ.

ו. ע"פ הנ"ל מובנת גם השייכות של פ' נצבים להזמן שקוראין אותה¹⁹ – „לעולם קודם ר"ה²⁰: ההרגש דקב"ע ומס"נ הנ"ל בכללותו הו"ע עבודת התשובה שהיא עבודה שלמעלה ממדידה והגבלה²¹. ועל כן התשובה בכוחה למלאות הפגמים²² שע"י העדר קיום התומ"צ, כי היא למעלה מתומ"צ.

ומכיון שחודש אלול (ובפרט בהשבת שלפני ר"ה דמיני' מתברך ר"ה²³) הוא זמן עבודת התשובה ובקשת רחמים וכו', לכן קורין אז פ' נצבים, שבה כו"כ פסוקים בענין התשובה²⁴ ופרטי, ובה באה האזהרה

(19) ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב. ועוד.

(20) לקו"ת ר"פ נצבים.

(21) ראה זח"א קכט, סע"א. וראה לקו"ת שם מד, ג. מו, ג. אחרי כו, ג. ובכ"מ.

(22) ראה לקו"ת שם מה, ג"ד. דרמ"צ מצות וידי ותשובה. ועוד. וראה לקו"ת ח"ד ע' 1345.

(23) שהוא בימי הסליחות (או שבת – הנקרא שבת סליחות).

(24) ראה ג"כ פי' הרמב"ן (ל, יא) – אלא שאין זה פשש"מ ולכן פרש"י דקאי על כל התומ"צ.

– להעיר מלקו"ת ד"ה כי המצוה הזאת (מה, סע"ג) „וכ"כ בר"ח פ"א משער התשובה בשם הרמב"ן – דיש מקשים למה מביא מר"ח כו' הרי הרמב"ן לפנינו – ומובן בפשטות: הרמב"ן

ועומדים²⁹ ונעשית הכתיבה וחתימה
טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות
וברוחניות.

(משיחת ש"פ נצ"י תשכ"ו)

דאפילו רק הרהר תשובה תומ"י נעשה
בפועל ע"פ דין תורה צדיק גמור²⁸

ותומ"י זוכים בדין ונצבים היום
כולכם לפני ה"א – מאירים וקיימים

(29) ראה תנחומא ריש פרשתנו. וראה תורת
הבעש"ט – „היום יום” כה אלול.

ובמכש"כ הא דחייב אדם לומר בלשון רבו
(ברכות מז, א. וש"נ).

(28) קדושין מט, ב.

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2020

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com